

Dosarul nr. 2ra-1055/20

Prima instanță: Judecătoria Chișinău sediul Centru (jud. I. Potînga)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Danilov, O. Cojocaru, A. Pahopol)

DECIZIE

7 octombrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Maria Ghervas
Nina Vascan
Nicolae Craiu
Victor Burduh

examinând recursul declarat de Ion Culai

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Alexandrei Gonța împotriva
lui Ion Culai cu privire la încasarea sumei

împotriva deciziei din 21 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care a
fost respins apelul declarat de Ion Culai și menținută hotărârea din 8 februarie 2019
a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, prin care acțiunea a fost admisă

constată:

La 3 iunie 2016, Alexandra Gonța a depus cerere de chemare în judecată
împotriva lui Ion Culai, intervenient accesoriu SRL „Radilen-Com” cu privire la
încasarea sumei.

În motivarea acțiunii a invocat că la începutul anului 2008, agentul imobiliar
Alexandru Doroșenco și pârâtul Ion Culai i-au propus procurarea unui apartament
din str. XXXXX or. XXXXX mun. XXXXX.

La 29 februarie 2008, convenind asupra prețului de vânzare, între ea și Ion
Culai din numele SRL „Radilen-Com” a fos încheiat un acord de avans, în temeiul
cărui dânsa a achitat suma bănească în mărime de 12 500 de euro și contractul
privind dobândirea dreptului asupra imobilului și de investire a capitalului în
construcție, în baza căruia a achitat suma bănească în cuantum de 10 000 de euro.

A precizat că potrivit contractului de investire, urma să achite suma de 22 500
de euro și să primească apartamentul nr. X din str. XXXXX or. XXXXX mun.
XXXXX, care la acel moment era practic finisat.

Astfel, la 6 martie 2008, a achitat lui Ion Culai prețul integral al
apartamentului menționat în mărime de 22 500 de euro, fapt ce se confirmă prin

înscrisurile efectuate pe contracte de către Ion Culai, care la rândul lui urma să transmită în contabilitatea SRL „Radilen-Com” banii primiți.

A comunicat că ulterior, în privința SRL „Radilen-Com” a fost intentată procedura de insolvență, administrator al insolvenței fiind desemnat Grigore Nistor, care la 8 noiembrie 2012 a intentat o acțiune civilă prin care a solicitat declararea nulității contractului de investire din 29 februarie 2008, încasarea din contul lui Ion Culai în beneficiul SRL „Radilen-Com” a sumei de 22 500 de euro, care prin hotărârea din 1 iulie 2013 a Judecătorei Rîșcani mun. Chișinău, a fost admisă, fiind declarată nulitatea contractului de investire din 29 februarie 2008 cu restituirea sumei de 22 500 de euro în beneficiul ei din contul lui Ion Culai.

Prin decizia din 18 decembrie 2013 a Curții de Apel Chișinău, menținută prin decizia din 18 iunie 2014 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis apelul declarat de Ion Culai, casată hotărârea primei instanțe, fiind emisă o nouă hotărâre de respingere a acțiunii.

Așadar, prin decizia din 18 decembrie 2013 a Curții de Apel Chișinău, a fost constatat, cu putere de lucru judecat, că suma de 22 500 de euro conform contractului din 29 februarie 2008 nu a fost primită de SRL „Radilen-Com”, dar de o terță persoană Ion Culai, fără careva temei, caz în care administratorul insolvenței este în drept să se adreseze către ultimul cu cerere de încasare a sumei.

Iar potrivit deciziei din 18 iunie 2014 a Curții Supreme de Justiție, a fost constatat că faptul transmiterii banilor pentru cumpărarea apartamentului nr. X din str. XXXXX or. XXXXX mun. XXXXX lui Ion Culai și nu SRL „Radilen-Com”, nu constituie temei de a invoca nulitatea contractului din 29 februarie 2008, în cazul în care Dumitru Timotin, fiind directorul societății la acea dată și acționând din numele și în interesele societății, până la moment nu a invocat careva pretenții materiale față de intimatul Ion Culai.

A evidențiat că, deși a îndeplinit cu bună-credință obligațiile contractuale, nu a intrat în posesia de fapt a apartamentului, dreptul de proprietate asupra apartamentului nefiind recunoscut și înregistrat la OCT Chișinău.

A comunicat că a primit de la administratorul insolvenței somația de a elibera apartamentul, căci în caz contrar va fi evacuată prin intermediul hotărârii instanței de judecată, motiv pentru care la data de 8 octombrie 2014, s-a adresat cu acțiune în judecată, prin care a solicitat recunoașterea dreptului de proprietate asupra apartamentului nominalizat.

Astfel, prin hotărârea din 16 noiembrie 2015 a Curții de Apel Chișinău, acțiunea a fost respinsă integral, care prin decizia din 23 martie 2016 a Curții Supreme de Justiție a fost menținută.

La 21 aprilie 2016, a depus în instanța de insolvență o cerere de admitere a creanțelor, care a fost respinsă prin hotărârea din 23 mai 2016 a Curții de Apel Chișinău.

Și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 272, 512, 513, 514, 572, 1398 Cod civil, art. 5, 33, 38, 85, 94, 96, 116, 166, 174 CPC.

A solicitat admiterea acțiunii, încasarea din contul pârâtului Ion Culai în beneficiul ei a sumei bănești în mărime de 22 500 de euro și a cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 8 februarie 2019 a Judecătorei Chișinău sediul Centru, a fost admisă acțiunea integral.

A fost încasată din contul lui Ion Culai în beneficiul Alexandrei Gonța suma de 22 500 de euro cu titlu de îmbogățire fără justă cauză și cheltuielile de judecată în sumă de 15 045,75 de lei.

Prin decizia din 21 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Ion Culai și menținută hotărârea primei instanțe.

La 4 mai 2020, prin intermediul poștei electronice și prin intermediul Oficiului Poștal, Ion Culai a declarat recurs împotriva deciziei din 21 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe și a deciziei instanței de apel, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii, precum și încasarea din contul intimitei a cheltuielilor de judecată.

În motivarea recursului a invocat că instanța de apel a aplicat prevederile art. 1389 alin. (1) Cod civil, interpretând eronat conținutul și efectele acesteia, or pentru ca îmbogățirea fără justă cauză să dea naștere raportului obligațional de restituire, trebuie îndeplinite următoarele condiții și anume, condiții materiale: să existe o îmbogățire a debitorului (ea poate avea loc fie prin dobândirea unui bun, efectuarea unor lucrări sau prin evitarea unor cheltuieli), să existe o însărăcire a creditorului, care poate consta în ieșirea din patrimoniu a unui bun, prestarea unor servicii neremunerate, efectuarea unor cheltuieli etc, între îmbogățirea debitorului și însărăcirea creditorului să existe o legătură directă, nu este neapărat să fie o legătură de cauzalitate și condiții juridice: îmbogățirea și însărăcirea să fie lipsite de un temei care să le justifice, adică să nu existe, fie un act juridic, fie o hotărâre judecătorească sau o dispoziție legală care ar justifica îmbogățirea, îmbogățitul să fie de bună-credință, dacă îmbogățitul este de rea-credință, el va răspunde din punct de vedere delictual, însărăcitul să nu aibă la dispoziție un alt mijloc juridic de realizare a dreptului său de creanță împotriva îmbogățitului.

Astfel, a considerat că instanța de apel a abordat confuz condițiile juridice ale îmbogățirii fără justă cauză, la capitolul ce ține de buna-credință a îmbogățitului.

Instanța de apel a respins administrarea a noi probe prin încheierea protocolară din 21 ianuarie 2020, fapt care a dus la soluționarea greșită a cauzei.

Așadar, în ședința de judecată din 21 ianuarie 2020, reprezentantul lui a înaintat o cerere privind administrarea noilor probe în instanța de apel, care confirmă că acțiunea înaintată de Alexandra Gonța privind încasarea sumei este tardivă.

A considerat că respingerea cererii și restituirea înscrisurilor este ilegală și abuzivă.

Mai invocă că litigiul referitor la restituirea sumei de 22 500 de euro din contul lui în beneficiul Alexandrei Gonța a fost soluționat printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă și în temeiul prevederilor art. 265 lit. b) CPC, procesul în această cauză, urmează a fi încetat.

Încetarea procesului civil a fost solicitată de către el în prima instanță, cât și în instanța de apel, însă la acest capitol, instanțele nu s-au expus, lăsând fără apreciere argumentele lui.

A remarcat că problema încetării procesului în temeiul art. 265 lit. b) CPC nu a fost soluționată de către prima instanță sau de instanța de apel și nu a fost dată apreciere probelor prezentate în acest sens.

La 27 iulie 2020, Alexandra Gonța, reprezentată de avocatul Alina Șavga a depus referință la recursul declarat de Ion Culai, solicitând declararea recursului ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa părților la 3 februarie 2020, fapt confirmat prin scrisoarea de însoțire (f. d. 200 vol. I), însă careva date care ar confirma recepționarea acesteia de către recurent la materialele dosarului lipsesc.

Astfel, se constată că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 4 mai 2020 în termenul legal.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea deciziei instanței de apel și remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) CPC, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

După cum rezultă din materialele cauzei, Alexandra Gonța înaintând acțiunea în judecată împotriva lui Ion Culai, intervenient accesoriu SRL „Radilen-Com”, a solicitat încasarea din contul lui Ion Culai în beneficiul ei a sumei bănești în mărime de 22 500 de euro și a cheltuielilor de judecată.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii pe care a admis-o integral și a încasat din contul lui Ion Culai în beneficiul Alexandrei Gonța suma de 22 500 de euro cu titlu de îmbogățire fără justă cauză și cheltuielile de judecată în sumă de 15 045,75 de lei.

Judecând apelul declarat de Ion Culai, instanța de apel a respins apelul și a menținut hotărârea primei instanțe.

Verificând legalitatea deciziei contestate în raport cu prevederile aplicabile la caz și criticile aduse în recurs, instanța de recurs constată că, contrar prevederilor art. 239 CPC și art. 241 alin. (5) CPC, decizia instanței de apel este una nemotivată, concluziile fiind expuse într-o formă evazivă, incertă, neavând putere de convingere, fără a fi dată o apreciere cuvenită pretențiilor formulate în prezentul litigiu în raport cu materialul probator reținut de prima instanță, precum și normele de drept ce reglementează acest aspect.

Or, analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept, care i-au format convingerea în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară și simplă, precisă, conchisă și fermă, să aibă putere de convingere.

Totodată, în conformitate cu art. 373 alin. (1) și (2) CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanța de apel de către participanții la proces.

Verificând hotărârea atacată cu apel, prin prisma respectării cerințelor legale cu privire la indicarea motivelor de fapt și de drept care au format convingerea instanței, instanța de recurs conchide că instanța de apel nu a luat în considerație și nu a supus verificării argumentele invocate de către apelantul Ion Culai în cuprinsul cererii de apel.

Astfel, la caz se constată că prin cererea de apel motivată depusă la 22 mai 2019 de Ion Culai, reprezentat de avocatul Olesea Novițchi împotriva hotărârii din 8 februarie 2019 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, Ion Culai a solicitat admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri de încetare a procesului intentat la cererea de chemare în judecată a Alexandrei Gonța în temeiul art. 265 lit. e) CPC (f. d. 145-147 vol. I).

Cu toate acestea, judecând apelul declarat de către Ion Culai, reprezentat de avocatul Olesea Novițchi și ajungând la concluzia temeiniciei hotărârii primei instanțe, instanța de apel nu s-a expus asupra argumentului indicat de apelantul Ion Culai în cererea de apel cu referire la încetarea procesului în temeiul art. 265 lit. e) CPC, pe motiv că litigiul dintre Alexandra Gonța și Ion Culai cu privire la restituirea sumei de 22500 de euro, a fost soluționat printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă, într-o altă cauză civilă la cererea de chemare în judecată a SRL „Radilen-Com” în proces de insolvență împotriva lui Ion Culai și Alaxandra Gonța cu privire la declararea nulității contractului de investiții în construcția spațiului locativ, a acordului de achitare în prealabil și încasarea sumei (f. d. 145 vol. I).

Așadar, întru judecarea justă și corectă a litigiului, ca urmare a identificării în substanță a obiectului litigiului, instanța de apel era obligată să se expună și să dea apreciere tuturor motivelor invocate în apel, fapt ce direct rezultă din prevederile art. 373 alin. (5) CPC.

În același timp, este de menționat și faptul că odată cu depunerea cererii de apel motivată împotriva hotărârii din 8 februarie 2019 a Judecătorei Chișinău sediul Centru, Ion Culai, reprezentat de avocatul Olesea Novițchi, ca temei de respingere a acțiunii depuse de Alexandra Gonța, a invocat și termenul prescripției extinctive, în sensul art. 267 alin. (1) Cod civil, în vigoare la momentul depunerii cererii de chemare în judecată, însă instanța de apel a omis să se expună și referitor la acest motiv din cererea de apel (f. d. 146 vol. I).

Instanța de recurs notează că faptul dat constituie o încălcare la judecarea cauzei, în situația în care cererea de chemare în judecată a fost depusă de către Alexandra Gonța la data de 3 iunie 2016, până la modificările operate prin Legea nr. 17 din 5 aprilie 2018 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, prin care au fost introduse prevederile art. 186¹ CPC privind excepția de tardivitate, în vigoare din 1 iunie 2018.

Prin urmare, Ion Culai, în sensul art. 271 Cod civil, în vigoare la momentul depunerii cererii de chemare în judecată, ca parte în proces, este în drept să-și realizeze dreptul său la aplicarea termenului de prescripție în interes propriu, inclusiv și în instanța de apel.

Important la caz este de menționat și faptul că, deși din înregistrările audio a ședinței de judecată a instanței de apel din 21 ianuarie 2020, rezultă că avocatul Olesea Novițchi în interesele lui Ion Culai a susținut cererea de respingere a acțiunii înaintate de Alexandra Gonța ca tardivă, totodată solicitând anexarea la materialele cauzei a unor probe ce ar confirma această susținere, iar instanța de apel a respins în ordine protocolară acest demers de anexare a probelor, în procesul-verbal a ședinței de judecată din 21 ianuarie 2020 pe suport de hârtie nu este reflectat nici demersul înaintat de către apelant și nu se regăsește nici soluția protocolară a instanței de apel cu privire la respingerea demersului dat.

În această ordine de idei, instanța de recurs notează că aceste omisiuni constituie o încălcare la judecarea cauzei, în situația în care și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și anume cauza *Fomin vs. Moldova* din 11 ianuarie 2012, unde Curtea a indicat că dreptul la un proces echitabil include dreptul părților de a fi auzite, ce, la rândul său, presupune nu doar posibilitatea de a prezenta argumente instanței, dar, în primul rând, obligația corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente ale părții au fost acceptate sau respinse.

În respectivul sens, se accentuează că prin neexpunerea de către instanță asupra tuturor argumentelor și probelor invocate, se constată nerespectarea la caz a standardelor unui proces echitabil garantate de art. 6 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, care prezumă dreptul la o hotărâre motivată, instanța judecătorească fiind obligată a se expune asupra tuturor obiecțiilor invocate de către subiecți.

Prin urmare, din perspectiva celor expuse, este de observat că decizia instanței de apel nu se încadrează exigențelor art. 239 -241 CPC, în condițiile în care nu sunt analizate raporturile juridice dintre părți prin prisma susținerilor, apărărilor și probelor din dosar, inclusiv asupra existenței abaterilor de la legalitate.

Pe când, motivarea hotărârii trebuie să fie clară, concisă și concretă în concordanță cu probele și actele de la dosar, ea constituind astfel o garanție pentru părțile din proces în fața eventualului arbitriu judecătoresc și, de altfel, singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a se putea exercita controlul judiciar.

Față de toate aceste considerente, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa integral decizia instanței de apel și de a remite cauza spre rejudecare în instanța de apel, deoarece eroarea judiciară nu poate fi corectată de instanța de recurs.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de Ion Culai.

Se casează decizia din 21 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Alexandrei Gonța împotriva lui Ion Culai cu privire la încasarea sumei, cu remiterea cauzei pentru rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, de un alt complet de judecători.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu

Maria Ghervas

Nina Vascan

Nicolae Craiu

Victor Burduh